

DOLEGAĆ (53) *vb impf*

o oraz a jasne; -é- (9) *MurzHist, MurzNT, OrzQuin, BiałKat, Oczko, KochPs (2), SarnStat (2), -e- Mącz (4)*.

inf dolęgać (3). ◇ *praes 3 sg* dolęgã (21). ◇ *3 pl* dolęgają (11). ◇ *praet 3 sg m* dolęgął (1). *f* dolęgała (4). *n* dolęgało (5). ◇ *3 pl subst* dolęgały (2). ◇ *con 3 sg* by dolęgało, dolęgałoby (4). ◇ *3 pl f* by dolęgały (1). ◇ *part praes act* dolęgając (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (dwa z tych samych przykładów) – XVIII w.

1. *Wylegiwać się, leżeć do woli, wysypiać się; somno nimium indulgere Cn (2) :*

Zwrot: »dnia dolegać« = spać do rana (1): Otóż [!] masz tego pożytki, Który rządzi ine wszytki; Kożdemu musi zabiegać, Anić może dnia doleg[ać]. BierRozm 24.

Szereg: »nie dosypiać, ani dolegać« (1): dobry rycerz/ dla rzeczy pośpolitey gárdłuye/ nye dofypyáyąc/ áni dolegáyąc/ [...] od nyepriyacyoł okrutnych broni. GliczKsiąż K8.

2. *Sprawiać ból, boleć, uwierać, uciskać, dokuczać, trapić, nękać, gnębić, męczyć; martwić; sprawiać przykrość; deprimere, tangere Mącz; arctare, arcte mordere, premere, pungere, stimulare Cn (41) : Diar 88; Mnie [nieszczęście]/ dużę bierze/ y ciało zábija Ze fmutki dolegáią/ A otuchá przyśzłych počiech omija. GrabowSet H2v.*

dolegać kogo (22): ListRzeż w. 16; iż ich to barzo dolega, że tak srogą groźbę krolewską odnoszą Diar 61, 65, 85; Książki. Miły miłtrzu co dolega ciebye/ Iż nas nagle wypychaź od liebie BielKom A2; BibRadz 1.Reg 22/2, I 103a marg; Krolá tho dolegáło/ bo w skárbie nie było pieniędzy BielKron 405, 372; Stimulus per translationem, Wzifitko to co kogo vpychá/ doliega/ dokucza/ popufzcza a doymuye komu. Mącz 415d; OrzQuin Lv; ProtBaz E2; RejPos 26v; mamy fkromnie to cierpieć co nas dolega KuczbKat 435; BielSpr 75v; CzechRozm 251v, 256; dawné náłzé złości Nas dolęgáią KochPs 92; BielSjem 7; Dolegály Iezulá ná práwicy oycowśkiew/ pętá y rázy PowodProp 25, 45, 65. Cf dolegać kogo od kogo, od czego, W zdaniach bezpodmiotowych.

dolegać kogo od kogo, od czego (2): ConPiotr 30; gdyż nas więczłze doległości od złotego iáblká Korony Węgierfkiew dolegáią BielKron [332³]v.

dolegać czego (1): Ze wżąd ciężkości duże dolegáią GrabowSet I4v.

dolegać kogo (po przeczeniach) (6): KrowObr 225; Minde Clodij modice me tangunt. Nie bárzo mię dolegáyą groźby Klodiufowe/ nie bárzo fie ych lękam. Mącz, 439d; BiałKat 78v; drudzy toż rozumieią/ y mowią/ ktorých żadna krzywdá nie dolega [ad quos nulla iniuria pervenit] ModrzBaz 62v; RybGęśli C3; PowodProp 25.

dolegać komu (1): Deprimunt me quae porto, Nálegáyą mie/ álbo dolegáyą mi. Mącz 321a.

W zdaniach bezpodmiotowych (2): Diar 49; A iżbyś ták rzekł/ á tylkoż tego iż fie iedno thą nádzyeią będę ciełzył/ á mnie zewfząd przedfię dolega RejPos 138.

Szeregi: »dolegać i ruszać« (1): takowe náłfe czeladzi niedostatki nas doliegaią y ruffaią ListRzeż w. 16.

»nie dolegać i nie uciskać« (1): á iżeby was tákowe nędze niedolegály/ y nieucifkály KrowObr 225.

W przen (1) : Twoiá [Boże] mię ciężka ręká dolęgáła. KochPs 44.

a. *O dolegliwościach fizycznych (4) :*

dolegać kogo, co (2): y w trzewikách nieiákie gozdziki miáá/ ktoreby iá chodzącą dolegáły. *SkarŻyw* 160. Cf *Fraza*.

dolegać kogo, czego (1): [*takowego picia używać się godzi*] kiedy przez pendent [*przy hemoroidach*]/ wewnętrzne plugaństwo zgniło ciecz. co iż więc Niewiaft/ iáko y Męłczyzn niemniéy doléga *Oczko* 22v.

dolegać kogo czego a. kogo co (1): Aculeus, Koniec/ Kończiftość/ żądło álbo włafnie to co vpycha á dolega kogo. *Mącz* 3a. Cf *Fraza*.

Fraza: »[kogo] głód dolega« (1): Dáley Rzymiánie niewiedzyeli co czynić/ bo ich głód dolegał *BielKron* 109v.

3. *Odnosić się, stosować się, dotyczyć, obchodzić; obowiązywać* (10) :

dolegać kogo [A] (7): *MurzHist* R; *MurzNT* 78v; *GroicPorz* 13v; nie iednakowo obroná oná każdego w Mieście dolegáá *OrzRozm* Vv; *GórnDworz* li6v; Włzákże *in vim declarationis* może ftroná iefcze co iá doléga przypomniéć. *SarnStat* 1299, 764.

dolegać kogo, czego (3): ktore [*artykuły*] thes Ziemi Mazoweczkie dolegaia a są im potrzebne [...] *The*s articul o dosthoiensthwach i o vrzandziech iako maią bicz rozdawani. *ZapWar* 1545 nr 2646; *MurzNT* 78v; bo się jem [*posłom*] nie zda rzecz przystojna, aby mieli, opuściwszy co pilniejsze sprawy RP, ktore nie mniej dolegają wszzech, aniż obrona postronna o podatku pierwej radzić *Diar* 31.

dolegać kogo (po przeczeniu) (1): wy vcźniowie moi/ co X. K. [= *ks. kanonika Powodowskiego*] z iego wżytkimi nie dolega *CzechEp* 23.

Synonimy: 1. *dosypiać*; 2. **a.** *cisnąć, dojmować, dokuczać, przenaśladować, przypierać, upychać*; 3. *ściągać się*.

Formacje pochodne cf LEC.

Cf **DOLEGAJĄCY**, DOLEGANIE